

EXCURSIE

Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

onder leiding en medewerking van De Vrienden der Natuur WEERT

te houden op zaterdag 24 april 1976

Dag-excursie naar „Het Weerter Bos”

Verzamelaars: Parkeerplaats *nabij de Stads-brug*, overgang Zuid-Willemsvaart te Weert. Vertrek aldaar: 10 uur voormiddag. S.v.p. tijdig aanwezig zijn. Stevig schoeisel aanbevolen!

Om 10 uur wordt vanaf de verzamelaarsplaats gereden naar de centraal in het Weerter Bos gelegen hoeve „De Grashut” alwaar geparkeerd wordt en de excursie een aanvang neemt.

Tijdens een *lunch-pauze*, die op het erf van de „Daatjeshoeve” nabij het Weerter Bos gelegen, zal worden gehouden, bestaat de gelegenheid tot het consumeren van een zelf meegebrachte lunch, waarbij U koffie zal worden aangeboden.

De leiding der excursie is in handen van de Heren O. Goldschmidt, P. Spreeuwenberg en G. van Mierlo, zijnde bestuursleden van de Vrienden der Natuur in Weert, terwijl ook de Heer E. de Leyer, bosbouwkundig Opzichter van het Limburgs Landschap zijn gewaardeerde medewerking zal verlenen.

Er wordt naar gestreefd U zoveel mogelijk te doen genieten van de vele facetten, welke dit natuurmonument kenmerken, waartoe echter ook gunstige weersomstandigheden zullen moeten medewerken, hetgeen wij U gaarne toewensen.

In aansluiting op bovenstaand bericht delen wij U mede dat bij voldoende deelname er een bus vanuit Maastricht zal vertrekken om 8.30 uur vanaf het Bosquetplein met gelegenheid om op te stappen aan het station Maastricht om 8.45 uur en aan het station te Sittard om ca. 9.15 uur.

Gaarne opgave tot deelname vóór 17 april aan het Natuurhistorisch Museum, Stokstraat 46, tel. 043-13671 onder vermelding van naam en adres, aantal personen en plaats van opstappen. De kosten bedragen f 5,— per persoon, in de bus te voldoen.

TOELICHTING excursie naar „Het Weerter Bos”

te houden op zaterdag, 24 april 1976.

door J. H. H. DE HAAN

Het Weerter Bos, waarheen de excursie ons voert, is gelegen op de grens van Limburg en Noord Brabant. Het is een eeuwenoud bosgebied, dat in de voorbije tijden, speciaal in het Limburgse een uitgestrekt venengebied in zijn schoot verborgen heeft gehouden, terwijl op meerdere plaatsen uitgestrekte heidevelden op de hoger gelegen contreien weer op hun beurt dit alles omzoomden.

Aan deze oude landschapsvormen herinneren nog kadastrale namen als Heugterbroek, In den vloed, Blaakven, Grootte Bleekven, Kuikensven en anderzijds: Weerterheide, Hugterheide, Laarderheide, Grootte heide enz.

Namen echter, welke thans veel van hun oorspronkelijke betekenis hebben ingeboet. Weliswaar is enerzijds in de loop der tijden veel daarvan door de met de ontginning van vennen en heidegronden gepaard gaande ontwatering door normalisatie der waterlopen als zodanig verloren gegaan, anderzijds zijn vooral op Brabants-gebied uitgestrekte heidegebieden bebost en leveren daardoor toch ook weer een belangrijke bijdrage tot de harmonische schoonheid van dit uitzonderlijke natuurgebied.

Er is een tijd geweest en dat was heus nog niet zo lang geleden, dat in het natte jaargetijde hele gebieden in de kern van het Weerter Bos gelegen onbereikbaar waren en het water de streek tot soms diep in de bossen bevoeide.

Waar vroeger de eenden, bruine- en grauwe kiekendieven broedden, weiden thans veelal de koeien en broeden er kievit, tureluur grutto, watersnip en zelfs de scholekster, en hebben plaatselijk weer loofbomen en heesters bezit genomen van het terrein.

Maar vaak ook bij alle weemoed omtrent wat eens was moeten we bedenken hoe alles er thans uit zou zien, indien het door mensenhand eeuwenlang onaangetast zou zijn gebleven.

In het tijdperk, dat de Neanderthalers hier rondliepen was het vermoedelijk een uitgestrekte vlakke, waarvan de lager gelegen delen vrijwel continu door rivierwater werden overspoeld en de vlakke oevers bij massale watertoevoer volop de ruimte boden om door overstroming van de randgebieden zich een weg naar lager gelegen landen te banen. De in de bodem aanwezige kleilaag wijst o.m. daarop.

Maar ook op kortere termijn bezien waren nu wellicht de heidevelden, die uiteindelijk maar alleen door beweiding met schapen behoorlijk in stand kunnen worden gehouden toch overgroeid met strootjesgras, berk en eik; dan waren thans de over het algemeen genomen ondiepe heide-vennen op natuurlijke wijze dichtgegroeid met biezten, riet, els en wilg, wellicht ten dele ontoegankelijke gebieden geworden, die snel aan verlanding toe waren geweest en waaruit de oorspronkelijke flora toch reeds lang was verdwenen.

Een aan het einde van het Weerter Bos gelegen waterloop „De Kievit”, kunstmatig in stand gehouden, vormt nog een zeer aantrekkelijk onderdeel van dit landschap.

De natuur treedt volgens haar eigen wetten regelend op en laten we maar gerust getuigen: Zoals het er nu is, met een rijke afwisseling van weidegronden, ten dele omringd door akkermaalshout, afgewisseld door braam, vuilboom, berk, varens en wilgeroosje, temidden van dennen- en eikenbos en populieraanplantingen is het mooi. Het is waar, dat deze laatste door hun strakke lijn wel veel kunstmatigs hebben, maar anderzijds verruimen ze in een dergelijk gebied de blik van de wandelaar op het landschap niet onaanzienlijk.

In hun takkenstelsel noden ze weliswaar weinig vogels tot broeden. Maar de wielewaal met zijn kunstige nestbouw verstaat die kunst.

Op de bodem broeden fasant en patrijs.

De reeën vinden er naast hun voedsel een geschikte gelegenheid om er te baren en wat voor hen soms ook van groot belang is, de mogelijkheid om als er voor hen levensgevaar dreigt, tijdig een goed heenkomen te zoeken.

In alle jaargetijden vinden er de buizerd, de torenvalk en de ransuil hun voedsel en in de trektijd zijn er o.m. distelvinken, goudvinken en kneuen, die zich aan de zaden der onder de populieren voorkomende vegetatie te goed doen. Lijstersoorten doen er zich dan tegoed aan slakjes, insecten en hun larven, en wormen die ze al scharrelend tussen de afgevallen bladeren trachten te ontdekken.

Ook komen deze populier-aanplantingen de insectenwereld zichtbaar ten goede. Distels en vele schermbloemigen, welke daar tot ontwikkeling komen onder invloed van de zonne-warmte waartoe het open bladerdak volop de gelegenheid geeft, oefenen op deze dieren hun aantrekkingskracht uit en vormen er de bakermat van menige zeldzame insectensoort.

Het Weerter Bos komt in zijn totaliteit thans snel onder de hoede van Het Limburgs Landschap (Postbus 696, Venlo. Postgiro 1038604. Dat mag hier gerust wel eens worden vermeld). Voor haar grote zorgen voor het instandhouden van het Limburgs landschap, hetwelk toch ook het onze is, kunnen we haar niet dankbaar genoeg zijn.

Voor wie het Weerter Bos nog niet in levende lijve bekend is biedt thans deze excursie onder deskundige leiding een goede gelegenheid om in een kort tijdsbestek kennis te vergaren van datgene, dat deze bos-gemeenschap in het voorjaar aan de belangstellende wandelaar openbaart.

Natuurlijk, datgene wat U zult zien is slechts een doorsnede van het geheel van het natuurgebeuren in een dergelijke gemeenschap en veel zal er voor U nog verborgen blijven.